

“ЎРТА АСРЛАР ШАРҚ АЛЛОМАЛАРИ ВА МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ТАРИХИЙ МЕРОСИ, УНИНГ ЗАМОНАВИЙ ЦИВИЛИЗАЦИЯ РИВОЖИДАГИ РОЛИ ВА АҲАМИЯТИ”

Президент Ислом Каримовнинг 2014 йилнинг

15-16 май кунлари Самарқанд шаҳрида

**ўтказилган халқаро анжуман очилиши маросимидаги нутқининг
мазмун-моҳиятини ўрганиш бўйича тақдимот материали**

КИРИШ

Муҳтарам Президентимиз Ислон Каримовнинг доимий эътибори туфайли мустақиллик йилларида жаҳон илм-фани, маданияти ривожига, инсоният маънавияти такомилга улкан ҳисса қўшган буюк аجدодларимизнинг биз учун ардоқли бебаҳо меросини ўрганиш, шу билан бирга, уларнинг ибратли ҳаёти ва ижоди, беназир кашфиётларининг жаҳоншумул аҳамияти ҳақидаги билимларни оммалаштиришга қаратилган ҳаракат бугун ўз самарасини бермоқда.

Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан 2014 йилнинг 15-16 май кунлари Самарқанд шаҳрида “Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожигаги роли ва аҳамияти” мавзуида халқаро анжуман ташкил этилди. Конференцияда элликка яқин мамлакат, шу жумладан, АҚШ, Буюк Британия, Италия, Хитой, Жанубий Корея, Германия, Япония, Ҳиндистон, Миср, Индонезия, Саудия Арабистони, Қувайт, Россия, Озарбайжон каби давлатлардан таниқли олимлар, нуфузли халқаро ташкилотлар раҳбарлари, олий таълим муассасалари профессорлари, илмий марказлар ва институтлар мутахассислари, экспертлар иштирок этди.

НИМА УЧУН АЙНАН САМАРҚАНДА ЎТКАЗИЛДИ?

Халқаро конференциянинг Самарқанд шаҳрида ўтказилиши бежиз эмас. Зеро, бу шаҳар жаҳон цивилизациясининг қадимий ўчоқларидан биридир. Бу ердаги обидалар, маданий ёдгорликлар аجدодларимиз даҳосидан, олис ва буюк ўтмишдан сўзлайди. Самарқанднинг гўзал ва сўлим табиати, қадимий ва замонавий иншоотлари бутун дунёни ўзига мафтун этиб келади.

Бугунги конференциямиз ўзининг салкам уч минг йиллик тарихи мобайнида дунё цивилизацияси ва турли халқлар маданияти чорраҳаси бўлиб келган ва келаётган Самарқанд заминида ўтказилаётгани бу анжуманга алоҳида маъно-мазмун бағишлаб, унинг аҳамиятини янада оширади.

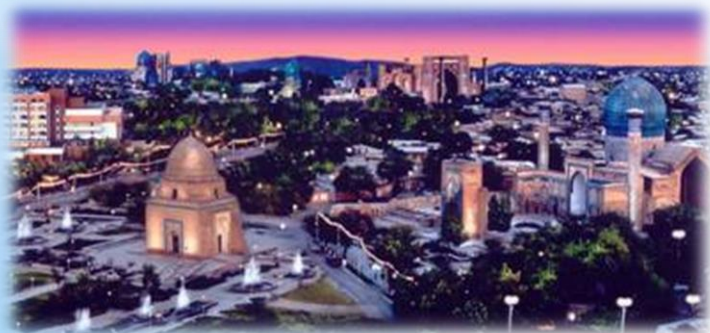
Ислом КАРИМОВ

Юртбошимиз таъбири билан айтганда, тупроғининг ҳар бир заррасида улуғ бир ҳикмат, ҳар бир кўчаси, майдон ва хиёбонида салобат, файзу тароват бўлган қадимий ва навқирон Самарқанднинг ҳар бир ғиштида бунёдкор халқимизнинг буюк истеъдоди ва маҳорати, боқий қадриятлари мужассам. Айти шу мулоҳазалар асосида мазкур юксак нуфузли халқаро конференциянинг Самарқандда, қадимий чиройи ва салобатини тиклабгина қолмай, истиқлол йилларида янада кўрқу тароват касб этган шаҳарда ўтказилиши анжуман ғоясининг тўлиқ ифодаси учун хизмат қилди.

Кўхна ва ҳамиша навқирон Самарқанд шаҳри бетакрор шарқона руҳи ва қиёфаси, бой тарихи, бу ерда сақланиб қолган ноёб, ҳар қандай одамни хайратга соладиган обидалари билан сайёрамизнинг турли ўлкаларида афсонавий шаҳар сифатида маълуму машҳурдир. Мовий гумбазлари миллионлаб сайёҳларни ўзига мафтун этадиган Самарқанднинг Рим билан бир қаторда “абдий шаҳар” деган ном билан бутун дунёда шуҳрат қозонгани бежиз эмас, албатта.

Ислом КАРИМОВ

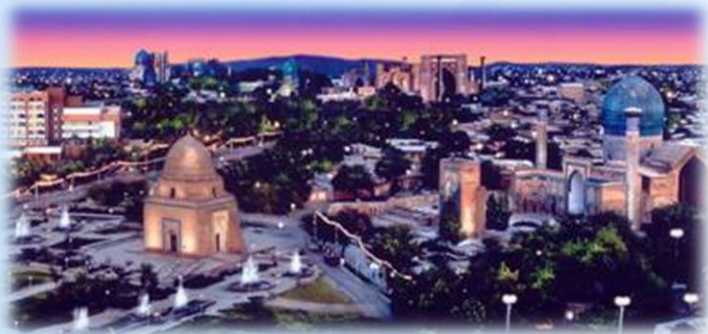

1 – МАВЗУ:

**Тинчлик ва барқарорлик бўлган
жойдагина илм-фан ривожланади,
равнақ топади**

САМАРҚАНД ИСТИҚЛОЛ ЙИЛЛАРИДА

Истиқлол йилларида Самарқанд ўзгача тароват ва маҳобат касб этмоқда.

Соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660-йиллиги, Мирзо Улуғбек таваллудининг 600-йиллиги муносабати билан Самарқандда улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилди.

Шаҳар марказида Соҳибқирон бобомизнинг салобатли ҳайкали қад ростлади. Улуғбек расадхонаси ва мадрасаси қайта таъмирланди.

Президентимиз фармонига мувофиқ 1996 йил 18 октябрь куни Самарқанд шаҳри Амир Темур ордени билан мукофотланди.

Шундан буён бу кун юртимизда Самарқанд куни сифатида нишонлаб келинмоқда.

А
Ф
Р
О
С
И
Ё
Б

Самарқанд тарихини ўрганиш истиқлол йилларида изчиллик касб этди. Хусусан, Афросиёб тепаликларида олиб борилган кенг кўламли археологик тадқиқотларда шаҳар аркининг энг қуйи қатламлари ўрганилди. Эрамиздан аввалги VIII-VII асрларда бунёд этилган бу девор Марказий Осиёдаги энг қадимий муҳофаа истехкоми ҳисобланади. Бу ердан топилган кўхна буюмлар Франция илмий тадқиқотлар миллий марказига қарашли лабораторияда тадқиқ қилинди. Таҳлиллар Афросиёб ашёлари 2750 йиллик тарихга эга эканини кўрсатди.

ЮНЕСКО ЭЪТИРОФИ

ЮНЕСКО қарорига мувофиқ, 2007 йилда Самарқанд шаҳрининг 2750 йиллиги кенг нишонланди. Ушбу қутлуғ тўй арафасида боқий шаҳар янада гўзаллашди. Ўнлаб ижтимоий-маиший иншоотлар, кўркам боғлар, хиёбонлар барпо этилди. Амир Темур мақбараси, Регистон майдони, Бибихоним ва Шоҳи Зинда ёдгорликлари ҳамда Улуғбек расадхонасини бири-бирига боғловчи кичик ҳалқа йўлининг қурилиши шаҳар аҳли ва сайёҳлар учун яна бир қулайлик яратди.

Президентимиз раҳнамолигида Самарқанднинг асл тарихий қиёфасини тиклаш, иқтисодий салоҳиятини юксалтириш борасида улкан ишлар амалга оширилмоқда. Шаҳар аҳолиси ва меҳмонларга ҳар томонлама муносиб шароит яратиш мақсадида барпо этилган магистрал йўллар, боғу хиёбонлар, таълим муассасалари ва спорт майдончалари, тиббиёт масканлари ва меҳмонхоналар қадим шаҳар кўркига кўрк қўшмоқда.

ЯНГИ МУҲТАШАМ МАЖМУА

Самарқанд шаҳрида Регистон майдонида таъмирлаш ишлари амалга оширилди. Самарқанд халқаро аэропорти ва темир йўл вокзали атрофи ободонлаштирилди, яна бир муҳташам мажмуа – Қабуллар уйи барпо этилди.

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

Қабуллар уйида жорий йилнинг 15 май куни ўтказилган “Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг тарихий мероси, унинг замонавий цивилизация ривожигаги роли ва аҳамияти” мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов нутқ сўзлади.

Конференция ишида ЮНЕСКО Бош директорининг ўринбосари, Осиё ва Тинч океани минтақавий бюроси директори Хуберт Гизен ўрта асрлар Шарқ алломаларининг дунё тамаддунида тутган ўрни ҳақида сўзлади. Мамлакатимизда миллий кадриятларни тиклаш, бой тарихимизни ўрганиш, фан ва таълим тизимини янада ривожлантиришга қаратаётган эътибори учун Президентимизга миннатдорлик изҳор этди.

**ШАРҚНИНГ УЛУҒ АЛЛОМАЛАРИ
ВА МУТАФАККИРЛАРИНИНГ
КАШФИЁТЛАРИ ЗАМОНАВИЙ ИLM-
ФАН ВА ТАРАҚҚИЁТ ПОЙДЕВОРИ**

Анжумманнинг ялпи мажлисида АҚШнинг Жон Хопкинс университети қошидаги Марказий Осиё ва Кавказ институти раиси, профессор Фредрик Старр, япониялик бобуршунос олим, Рюкоку университети профессори Ейжи Мано, Қоҳира университети профессори Магида Махлуф, “Абу Али ибн Сино – Франция” уюшмаси президенти, профессор Марк Боннел, белгиялик профессор Юл Янссенс, Нидерландиянинг Утрехт университети доценти Вилфридде Грааф, Япониянинг Токаи университети профессори, шарқшунос олим Масатака Такешита, Хитой Фан ва технологиялар университети тарих ва археология факультети раҳбари, профессор Ши Юнлива ва бошқалар Шарқ алломаларининг ҳаёти, илмий фаолияти ҳақида маъруза қилдилар.

**БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗНИНГ
МАЪНАВИЙ ЖАСОРАТИ – КЕЛАЖАК
АВЛОД УЧУН ТАРБИЯ ВА ИБРАТ
МАНБАИ**

Бутун дунёда буюк аждодларимизнинг сўнмас даҳосига ҳурмат-эҳтиром, уларнинг бой илмий меросини ўрганишга қизиқиш ҳамиша юқори бўлган. Бунинг тасдиғини турли мамлакатларда уларнинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида илмий ва бадий асарлар яратилгани, улуғ аждодларимиз хотирасига ёдгорликлар барпо этилганида ҳам кўриш мумкин. Белгия ва Латвияда Ибн Синога, Латвияда Мирзо Улуғбекка, Япония, Россия ва Озарбайжонда Алишер Навоийга, Мисрда Аҳмад Фарғонийга ўрнатилган ҳайкаллар халқимиз тарихига чуқур ҳурмат ифодасидир.

Президентимиз таъкидлаганидек, жамият таракқиётидаги ҳар қандай ўзгаришлар, янгиликлар, айниқса, инсоният ривожига катта туртки берадиган жараёнлар, кашфиётлар ўз-ўзидан юз бермайди. Бунинг учун аввало асрий анъаналар, тегишли шарт-шароит, тафаккур мактаби, маданий-маънавий муҳит мавжуд бўлмоғи керак.

Шарқу Ғарбни ўзаро боғлаган, буюк цивилизациялар туташган юртимиз ҳудудида илм-фан, маданият азалдан ривожланган. Айниқса, ўрта асрларда она заминимиздан минглаб олиму шоирлар, буюк мутафаккирлар етишиб чиққан. Уларнинг математика, физика, кимё, астрономия, этнография, тиббиёт, тарих, адабиёт, ахлоқ, фалсафа каби кўплаб соҳаларга оид асарлари, Самарқанд, Бухоро, Хива, Тошкент, Шаҳрисабз, Термиз ва бошқа шаҳарлардаги қадимий обидалар бутун башариятнинг маънавий мулки ҳисобланади.

Бугунги конференциянинг мақсади — Ўрта асрларда Шарқ оламида яшаб ижод этган буюк аллома ва мутафаккирларнинг илмий меросини чуқур муҳокама қилиш ва англаш, унинг замонавий цивилизация тарихида тутган ўрни ва ролига баҳо беришдан иборат. Ана шу бебаҳо илмий меросни янада теран тадқиқ этиш ва оммалаштиришга қаратилган саъй-ҳаракатларга янги туртки бериш, Шарқнинг улуғ алломалари томонидан амалга оширилган кашфиётлар замонавий илм-фан ва тараққиёт учун нақадар долзарб ва зарур эканини очиб беришнинг аҳамияти ҳам шунчалик муҳим деб ҳисоблайман.

Ислом КАРИМОВ

БОЙ ТАРИХИМИЗ, БЕБАҲО МАДАНИЙ МЕРОСИМИЗНИНГ ТИКЛАНИШИ ВА БОЙИТИЛИШИ

Ўрта асрлар Шарқ тарихи шундан далолат берадики, маданият ва таълим-тарбия, тиббиёт, адабиёт, санъат ва архитектура соҳаларидаги беқиёс юксалиш, илмий мактабларнинг вужудга келиши, янги-янги истеъдодли авлодлар тўлқинининг пайдо бўлиши ва вояга етиши — буларнинг барчаси, биринчи навбатда, иқтисодиёт, қишлоқ ва шаҳар хўжалигининг анча жадал ўсиши, ҳунармандлик ва савдо-сотиқнинг юксак даражада ривожланиши, йўллар қурилиши, янги қарвон йўлларининг очилиши ва авваламбор нисбий барқарорликнинг таъминланиши билан бевосита боғлиқ бўлган.

Ислом КАРИМОВ

Чунки тинчлик ва барқарорлик бўлмаса, илм-фан соҳасида ҳеч қандай ўсиш, тараққиёт бўлиши мумкин эмас. Қаерда тинчлик ва барқарорлик бўлсагина илм-фан марказлари, академиялар, олий ўқув юртлари пайдо бўлади. Энг асосийси, таълим-тарбия равнақ топиб, унга қизиқиш, эътибор кучаяди. Тинчлик-барқарорлик бўлган жойдагина одамлар ўқиб-ўрганишни, ҳар томонлама ривожланишни истайди. Одамлар кечаси уйқуга ётиб, эрталаб туришга қўрқмайдиган, эртага уларнинг бошига қандайдир муаммо ёки офатлар келмаслигини билган тақдирдагина шундай бўлади. Бу ҳақиқат кўп асрлар давомида ўз тасдиғини топган.

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ ЖАҲОН ЦИВИЛИЗАЦИЯСИГА ҚЎШГАН ҲИССАЛАРИ:

Шарқ оламида, хусусан, Марказий Осиё халқлари ҳаётида ривожланган маданиятнинг мавжуд бўлгани ҳақида қадимги бактрия, сўғд, ўрхун, хоразм ёзувларида битилган ёдгорликлар, деворий тасвирий санъат асарлари ва ҳайкалчалар, архитектура намуналари далолат беради.

XI-XIII асрларда асос солинган Хоразм давлати, Форс кўрфазигача бўлган ҳудудлардаги қўшни халқлар ерларини бирлаштирган ҳолда, Осиё қитъасининг катта қисмини қамраб олган.

Ислон КАРИМОВ

Милодгача бўлган II асрдан милодий XV асрга қадар қадимий халқаро транспорт артерияси вазифасини бажариб, Хитой, Ҳиндистон ва Марказий Осиё, Ўрта ва Яқин Шарқ, Ўрта ер денгизи минтақаси каби ҳудуд ва мамлакатларни боғлаб келган Буюк Ипак йўлининг аҳамияти бекиёс бўлган.

БУЮК ИПАК ЙЎЛИ АҲАМИЯТИ:

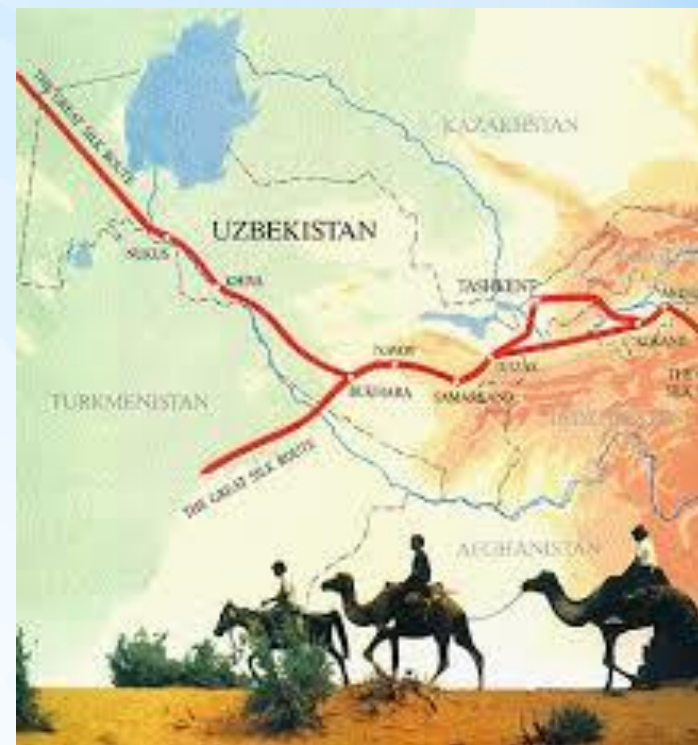
Хитой, Ҳиндистон ва Марказий Осиё, Ўрта ва Яқин Шарқ, Ўрта ер денгизи минтақаси каби ҳудудлар ўртасида савдо-сотик алоқаларини, балки қитъалар ва давлатлар ўртасида ахборот алмашувини таъминлашга хизмат қилди,

янги технология ва ишланмаларнинг (ипак, чинни буюмлар, порох, қоғоз ва бошқа кўплаб маҳсулотлар) тез тарқалишида,

қишлоқ хўжалиги экинлари ва агротехнологияларнинг, маданий қадриятларнинг ривожланишида муҳим восита вазифасини бажарди,

шу тариқа цивилизациялараро мулоқот ва технологиялар алмашуви учун шарт-шароитлар яратди.

Бу даврларда турли мамлакатлар халқларининг илмий билим ва ютуқлар билан бир-бирини бойитиб бориши билан Буюк ипак йўли алоҳида роль ўйнади.

Буюк Ипак йўли орқали Европага, Европадан эса Осиёга Шарқ ва Ғарб оламидаги улуғ аллома ва мутафаккирлар фаолияти тўғрисидаги маълумотлар етказилди. Сократ, Платон, Аристотель, Птоломей ва антик даврга мансуб бошқа буюк алломаларнинг илмий асарлари, ғоя ва кашфиётларини ўрганиш учун амалий имконият вужудга келди.

Маълумки, ўша даврларнинг анъаналарига кўра, маърифатпарвар мутафаккир ва файласуфлар, олимлар ва шоирлар одатда ҳукмдорлар ва султонлар саройларида паноҳ топганлар. Улар орасида IX-XI асрларда Хивада ташкил этилган Маъмун академияси ва “Байтулҳикма”, яъни “Донишмандлик уйи” деган ном билан шуҳрат қозонган Бағдод академиясида, шунингдек, XV асрда Самарқандда шаклланган Мирзо Улуғбекнинг илмий мактабида самарали меҳнат қилган бир гуруҳ олимлар бутун дунёга донг таратдилар.

**2-МАВЗУ:
ШАРҚ АЛЛОМА ВА
МУТАФАККИРЛАРИНИНГ
ИЛМИЙ МЕРОСИ ФАҚАТ
БИР МИЛЛАТ ЁКИ
ХАЛҚНИКИ ЭМАС, БАЛКИ
БУТУН ИНСОНИЯТНИНГ
МАЪНАВИЙ МУЛКИ**

Бугун фақатгина Ўзбекистоннинг ўзида китоб фондларида 100 мингтадан зиёд қўлёзма асарлар сақланмоқда.

Уларнинг асосий қисми ЮНЕСКОнинг Маданий мерос рўйхатига киритилган. Ўрта асрлар Шарқ алломалари ва мутафаккирларининг қўлёзмалари Европа ва Осиёнинг Буюк Британия, Германия, Испания, Россия, Франция, Миср, Ҳиндистон, Эрон ва бошқа кўплаб мамлакатларидаги кутубхоналарнинг “олтин фонд”ини ташкил этади.

Бу бой меросдан бутун башарият
равнақи йўлида оқилона ва
самарали фойдаланиш — бу сиз
билан бизнинг вазифамиз, сиз
билан бизнинг бурчимиздир. Бу
борада фидойи олимларнинг роли
алоҳида диққат-эътиборга муносиб
бўлиб, айнан уларнинг меҳнати
туфайли биз ўтмишнинг бебаҳо
илмий меросини қайтадан кашф
этмоқдамиз.

Биласизми, мен баъзан ўйлаб қоламан, дунёда фанлар кўп, илм-фаннинг ажойиб ютуқларини барча соҳаларда кўриш мумкин. Мен бундай машаққатли меҳнатдан доимо ҳайратга тушаман. Бизнинг халқимизда “Илм билан шуғулланиш — игна билан қудуқ қазиш билан баробар” деган мақол бор. Ана шу игна билан қудуқ қазиётганлар бор бўлсин! Улар қўлёмалар устида 10-20 йиллаб ва ҳатто умрбод ишлаётган инсонлардир. Бундай сабр-тоқат билан меҳнат қилаётган инсонлар қалбида буюк даҳолар меросини бутун дунёга намоён этиш истаги шунчалик кучлики, ҳеч шубҳасиз, бундай даҳоларсиз инсоният равнақ топа олмайди.

Ислом Каримов

**ШАРҚ АЛЛОМА ВА
МУТАФАККИРЛАРИНИНГ ИЛМИЙ
МЕРОСИ БЕБАҲО МАЪНАВИЙ
БОЙЛИК СИФАТИДА**

Ўша даврдаги энг буюк мутафаккир олимлардан бири Муҳаммад Мусо Хоразмийдир. Бугун бутун дунё фойдаланадиган ҳисоб-китоб амаллари, замонавий технологиялар фаолияти ана шу бобокалонимиз яратган қоидаларга асосланади. Бутун дунё Хоразмийнинг илм-фан ривожини йўлидаги хиссасини юксак қадрлайди, уни вояга етказган заминга алоҳида эҳтиром билан қарайди.

**МУҲАММАД
МУСО
ХОРАЗМИЙ**

Ўрта асрларнинг илк даврида Шарқда амалга оширилган буюк илмий кашфиётлар ҳақида гапирар эканмиз, замонавий математика, тригонометрия ва география фанлари тараққиётига беқиёс ҳисса қўшган Муҳаммад ибн Мусо ал-Хоразмий номини биринчилар қаторида тилга оламиз. У ўнлик позицион ҳисоблаш тизимини, ноль белгиси ва қутблар координаталарини биринчилардан бўлиб асослаб берди ва амалиётга татбиқ этди. Бу эса математика ва астрономия фанлари ривожига кескин бурилиш ясади.

**Ал-Хоразмий алгебра фанига асос
солди, илмий маълумот ва
трактатларни баён этишнинг аниқ
қоидаларини ишлаб чиқди, у
астрономия, география ва иқлим
назарияси бўйича кўплаб илмий
асарлар муаллифидир. Алломанинг
дунё илм-фани ривожига
хизматлари умумэътироф этилган
бўлиб, Шарқ олимлари орасида
фақат унинг номи ва асарлари
“алгоритм” ва “алгебра” каби
замонавий илмий атамаларда
абдийлаштирилди.**

АХМАД ФАРҒОНИЙ

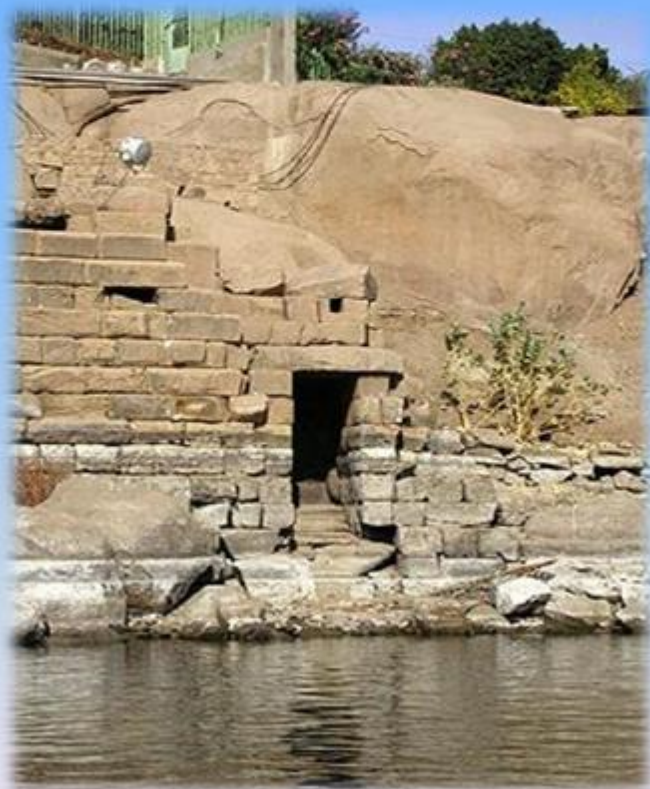
Аҳмад Фарғонийнинг “Астрономия асослари” номли асари ўн иккинчи асрда лотин ва иврит тилларига таржима қилингани, кейинчалик Италия, Германия, Франция, Голландия ва АҚШ каби кўплаб мамлакатларда қайта-қайта чоп этилгани унинг нақадар улкан аҳамиятга эгалигини кўрсатади. Алломанинг Ер шарсимон шаклда эканлиги борасидаги қарашларини орадан саккиз юз йил ўтиб амалда исботлаган машҳур сайёҳ Христофор Колумб “Ер меридианининг бир даражаси миқдори ҳақидаги ал-Фарғоний ҳисобларининг тўғрилигига тўла ишонч ҳосил қилдим”, дея дастхат қолдирган.

Ўн олтинчи асрда Ойдаги кратерлардан бирига бобокалонимиз номи берилган. ЮНЕСКО қарорига мувофиқ 1998 йилда Аҳмад Фарғоний таваллудининг 1200-йиллиги халқаро миқёсда нишонланди. Бу буюк аждодимизнинг жаҳон цивилизацияси ривожига қўшган улкан ҳиссаси, халқимиз илмий салоҳиятининг яна бир эътирофи бўлди. Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан Қува ва Фарғона шаҳарларида мутафаккир ҳайкаллари бунёд этилди, Фарғона давлат университетида Аҳмад Фарғоний номи берилди.

УСТУРЛОБ, НИЛОМЕР ВА БОШҚАЛАР

Аҳмад Фарғоний томонидан IX асрда яратилган “Астрономия асослари” фундаментал асарида оламнинг тузилиши, Ернинг ўлчови ҳақидаги дастлабки маълумотлар, сайёрамизнинг шарсимон кўринишга эга экани хусусидаги далиллар мавжуд бўлиб, мазкур китоб XVII асрга қадар Европа университетларида астрономия бўйича асосий дарслик сифатида ўқитиб келинган ҳамда Буюк географик кашфиётлар даврида Колумб, Магеллан ва бошқа саёҳатчиларнинг кашфиётлари учун илмий асос бўлиб хизмат қилган.

**АҲМАД ФАРҒОНИЙНИНГ
«НИЛОМЕТР»
УСКУНАСИ**

**ФАРҒОНА ШАҲРИДАГИ
АҲМАД ФАРҒОНИЙ
ҲАЙКАЛИ**

Мен Ўзбекистон Республикаси Президенти сифатида Миср Араб Республикаси пойтахти Қоҳира шаҳрида бўлганимда, ана шу ниломерни кўриб, бу улуғ аждодимизнинг илмий даҳоси олдида яна бир бор ҳайратга тушиш бахтига муяссар бўлдим.

Ислон КАРИМОВ

ЗАБТ ЭТИЛМАС ЧЎҚҚИ

Абу Райхон Беруний. Бу буюк олим тўғрисида энг тугал таърифни йирик немис шарқшуноси Карл Эдуард Захау берган: “Дунёда тоғлар кўп, лекин улар орасида шунчалик юксак бир чўққи борки, бу чўққини инсоният ҳеч қачон забт этолмайди. Бу – Берунийдир”.

Бу улуғ зот қанчалар улкан олим бўлганлигини, буюк тафаккурга эга эканлигини тасаввурга сиғдириб бўлмайди. Абу Райхон Беруний ўрта асрлар буюк қомусий олимларнинг пешқадами эди. Унинг бу қадар буюклиги ўша даврнинг деярли барча фанларига қўшган бетакрор илмий меросида янада яққол намоён бўлади.

БЕРУНИЙ ГЛОБУСИ ВА ГЕОДЕЗИЯ

Улуғ қомусий аллома Абу Райхон Берунийнинг илмий даҳоси билан яратилган мислсиз кашфиётларга тўлиқ баҳо беришнинг ўзи қийин. Берунийнинг 150 дан зиёд илмий ишларидан бизгача фақат 31 таси етиб келганига қарамасдан, аллома қўлёзмаларининг қўлимиздаги ана шу тўлиқ бўлмаган намуналари ҳам унинг нақадар серқирра мерос қолдирганидан далолат беради.

Беруний дунё илм-фанида биринчилардан бўлиб денгизлар назарияси ва Ернинг шарсимон глобусини яратиш юзасидан ўзига хос янги ғояларни таклиф этди, Ер радиусини ҳисоблаб чиқди, вакуум, яъни бўшлиқ ҳолатини изоҳлаб берди, Колумб саёҳатидан 500 йил олдин Тинч ва Атлантика океанлари ортида қитъа мавжудлиги ҳақидаги қарашни илгари сурди, минераллар таснифи ва уларнинг пайдо бўлиш назариясини ишлаб чиқди, геодезия фанига асос солди. Шунинг учун ҳам XI аср бутун дунёдаги табиий фанлар тарихчилари томонидан “Беруний асри” деб аталиши бежиз эмас.

ИБН СИНО

Ибн Сино номи дунё фани ва маданияти тарихига зарҳал ҳарфлар билан битилган. Доимо яшил бўлиб турувчи тропик ўсимлик “Авиценния” деб аталган. Кўплаб мамлакатларда кўчалар, ўқув ва тиббиёт муассасаларига унинг номи қўйилган, аллома шарафига медал ва мукофотлар таъсис этилган.

**Президентимиз Ислом
Каримов 1998 йил 6 ноябрда
ЮНЕСКОнинг халқаро Абу Али
ибн Сино олтин медали билан
тақдирланди. Бу олий мукофот
халқимизнинг умумбашарий
цивилизация тараққиётига
қўшган ҳиссаси ва хизматининг
тан олиниши, давлатимиз
томонидан тарихий, маданий,
маънавий меросни асраб-
авайлаш, соғлом ва баркамол
авлодни вояга етказиш борасида
амалга оширилган ишларнинг
муносиб баҳоси бўлди.**

ТИБ ҚОНУНЛАРИ

Биз доим ғурур ва ифтихор билан эътироф этамизки, тиббиёт тарихида энг машхур бўлган, “Тиб қонунлари” деб аталган ўзининг бебаҳо фундаментал асари билан Ибн Сино кейинги бир неча юз йиллар учун тиббиёт фанлари тараққиётининг асосий йўналишларини олдиндан белгилаб берди, ҳозирги кунда ҳам ўз долзарблигини йўқотмаган амалий тиббиёт ва фармакология соҳаларининг энг муҳим усулларига асос солди.

Бежиз эмаски, бу китоб Европада XV асрда чоп этилган дастлабки китоблардан бири бўлган ва Европанинг етакчи университетларида қарийб 500 йил давомида тиббиёт илми айна шу асар асосида ўқитиб келинган. Ибн Сино ва Берунийнинг бизгача етиб келган Аристотелнинг “Қоинот ҳақида китоб” асарига тааллуқли ёзишмалари буюк алломаларимизнинг илмий мулоқот олиб бориш, антик давр фалсафий қарашларини чуқур англаш ва уларни ривожлантириш борасида нақадар юксак даражага кўтарилганининг мумтоз намунаси.

ШАРҚ АРИСТОТЕЛИ

Х асрнинг қомусий алломаси Абу Наср Форобийни замондошлари, универсал билимларга эга бўлгани боис, “Шарқ Аристотели” деб атаганлар. У кўплаб фанларни илмий кашфиётлар билан бойитди, турли мамлакатлар олимларининг фалсафий қарашларини ривожлантирди ва 160 дан ортиқ асар ёзди. Улардан энг машҳурлари “Моҳият хусусида сўз”, “Фанларнинг пайдо бўлиши ҳақида китоб”, “Тафаккур моҳияти” ва бошқа асарлар ҳисобланади. Форобий асарларининг асосий қисми кўплаб Европа ва Шарқ тилларига таржима қилинган ва ҳозирги кунга қадар чуқур тадқиқотлар мавзуси бўлиб келмоқда.

МИРЗО УЛУҒБЕК

Мирзо Улуғбек юртимизнинг бир қатор шаҳарларида мадрасалар қурдирган, Самарқандда ўзига хос илмий муҳит, ҳозирги тилда айтганда, академия ташкил этган. У ерда 200 дан ортиқ олим фаолият юритган. Фалакиёт илмининг назарий ва амалий масалалари тўла қамраб олинган Улуғбекнинг “Зиж”и ўрта асрлардаёқ Осиё ва Европа мамлакатларида кенг тарқалган. Европалик астроном олимлар уни лотин, француз, инглиз тилларига таржима қилган, шарҳлар битган.

“Зижи Улуғбек”, “Зижи жадиди Кўрагоний” номлари билан шуҳрат қозонган бу асарда 1018 юлдузнинг ўрни ва ҳолати аниқлаб берилган.

Юлдузларнинг баландлиги ва улар орасидаги масофа, қуёш ва ойнинг ҳаракати, уларнинг тутилиш вақтлари баён қилинган. Бу ҳисоб-китоблар замонавий технологиялар орқали аниқланган кузатув натижаларидан деярли фарқ қилмайди.

Масалан, Улуғбек ҳисоби бўйича бир йил 365 кун 6 соат 10 дақиқа 8 сонияни ташкил этади. Бугунги кунда бир йил 365 кун 6 соат 9 дақиқа 6 сонияга тенг.

“Бу ҳақда сўз юритар эканмиз, беихтиёр 1996-йили Парижда ЮНЕСКОнинг ўша пайтдаги Бош директори Федерико Маёр жаноблари билан бўлган бир суҳбат ёдимга тушади. Ўшанда жаноб Маёр Улуғбекнинг илмий меросини юксак баҳолаб, унинг юлдузлар ҳаракатига оид ҳисоб-китоблари бугунги кунда компьютер ёрдамида текшириб кўрилганда атиги бир неча дақиқага фарқ қилиши аниқланди, деган гапни айтиб қолди. Шунда мен унга қараб, йўқ жаноб Федерико Маёр, Улуғбек хато қилган бўлиши мумкин эмас, балки компьютерлар хато қилган бўлиши мумкин, деган эдим”.

“Юксак маънавият – енгилмас куч” асаридан

БИРИНЧИ ТУРКИЙ ЛУҒАТ

Дунё тарихидаги биринчи туркий тиллар луғати бўлмиш “Девони луғатит-турк” китоби муаллифи Махмуд Кошғарий бўлиб, у ўз асарида юксак маҳорат билан тўплашга эришган сўз бойлигининг том маънодаги олтин зарраларини — туркий мақол ва шеърларни ҳам келтириб ўтган. Кошғарий туркий халқларнинг тили, маданияти, этнографияси ва фольклорининг биринчи тадқиқотчиси ҳисобланади.

ЗАМАҲШАРИЙ ШУҲРАТИ

Араб тили грамматикасининг асосчиси сифатида тан олинган буюк тилшунос, адабиётшунос, географ ва файласуф аллома — Маҳмуд Замаҳшарий ҳаётлик давридаёқ кенг шуҳрат қозонган. У, шунингдек, тарихдаги биринчи кўп тилли луғат — арабча-форсча-туркий луғатнинг асосчиси бўлган.

Албатта, биз барчамиз ўрта асрларда Шарқда яшаб ижод қилган, ўша давр воқеаларидан гувоҳлик берадиган бебаҳо асарлар яратган буюк тарихчилар авлодига, энг аввало, Аҳмад ибн Арабшоҳ, Низомиддин Шомий, Шарафиддин Али Яздий, Ҳофиз Абру, Хондамир, Абдураззоқ Самарқандий ва бошқа алломаларга ўзимизнинг чексиз ҳурмат-эҳтиромимизни билдиришимиз ҳам қарз, ҳам фарздир.

Мустақиллик йилларида қўйидаги алломаларнинг юбилейлари нишонланди

Абу Исо Термизийнинг 1220 йиллиги

Маҳмуд Замахшарийнинг 920 йиллиги

Нажмиддин Кубронинг 850 йиллиги

Баҳоуддин Нақшбандийнинг 675 йиллиги

Имом Бухорийнинг 1225 йиллиги

Хўжа Аҳрор Валийнинг 600 йиллиги

**ШАРҚ МУТАФАККИРЛАРИНИНГ
ИЛМИЙ МЕРОСИ ХАЛҚАРО ИЛМИЙ
ЖАМОАТЧИЛИК ТОМОНИДАН ЯНА
БИР БОР ЭЪТИРОФ ЭТИЛИШИ**

ШАРҚ РЕНЕССАНСИ

Шарқ, хусусан, Марказий Осиё минтақаси IX-XII ва XIV-XV асрларда жаҳоннинг бошқа минтақаларидаги Ренессанс жараёнларига ижобий таъсир кўрсатган. Шарқ уйғониш даври — Шарқ Ренессанси сифатида дунё илмий жамоатчилиги томонидан ҳақли равишда тан олинган.

ШАРҚ РЕНЕССАНСИ ХУСУСИЯТЛАРИ

Агар Европа Уйғониш даврининг натижалари сифатида адабиёт ва санъат асарлари, архитектура дурдоналари, тиббиёт ва инсонни англаш борасида янги кашфиётлар юзага келган бўлса, Шарқ Уйғониш даврининг ўзига хос хусусияти, аввало, математика, астрономия, физика, химия, геодезия, фармакология, тиббиёт каби аниқ ва табиий фанларнинг, шунингдек, тарих, фалсафа ва адабиётнинг ривожланишида намоён бўлади.

МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ

Ўрта асрларда Шарқ илм-фани ривожига Хоразм Маъмун академияси алоҳида ўрин тутган. Улкан кутубхона, мадраса, таржимон ва хаттотлар мактаби каби тузилмаларга эга бўлган бу даргоҳда юздан ортиқ алломалар, истеъдодли талабалар илмий изланишлар олиб борган. Абу Наср ибн Ироқ, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Маҳмуд Хўжандий, Аҳмад ибн Муҳаммад Хоразмий ва Аҳмад ибн Ҳамид Найсабурий каби қомусий олимларнинг умумбашарий тафаккур ривожига қўшган ҳиссаси беқиёсдир.

ЮНЕСКО шафелигида Хоразм Маъмун академиясининг 1000-йиллиги нишонлангани, унинг фаолияти қайта ташкил этилгани мамлакатимизда аждодлар хотирасига, илм-фан ривожига қаратилаётган эътиборнинг ёрқин намунасидир. Ҳозир бу қадимий ва навқирон илм масканида Хоразм тарихи, унинг ўзига хос маданияти, экологияси, ер ва сув ресурсларини ўрганиш бўйича илмий изланишлар давом эттирилмоқда.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ
КАРИМОВНИНГ ХАЛҚАРО
КОНФЕРЕНЦИЯДАГИ НУТҚИДА
ФАОЛИЯТИ ЭЪТИРОФ ЭТИЛГАН
ХОРИЖЛИК ОЛИМЛАР**

Профессор Като (Япония)

Марказий Осиё тарихи, этнографияси, археологияси ва санъатининг биз учун номаълум бўлган саҳифаларини очишга ёрдам берган. Унинг Буюк Ипак йўлини, Бактрия давлатини ўрганишга бағишланган ишлари, шунингдек, 1989 йилдан буён Сурхондарё вилоятининг кўҳна Далварзинтепа ва Қоратепашаҳарлари ўрнида олиб бораётган археологик тадқиқотлари, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Мирзо Бобур ва Марказий Осиёнинг бошқа улуғ мутафаккирлари асарларини япон тилига қилган таржималари бизнинг улкан минтақамиз тарихи ва маданияти ҳақидаги билимларни жаҳон мулкига айлантириш имконини берди.

Профессор Фредерик Старр (АҚШ)

таниқли америкалик тарихчи, археолог, антрополог, 22 та китоб ва 200 дан ортиқ илмий мақола муаллифи жанобларидир. Унинг 2009 йилда “Марказий Осиёнинг янгитдан кашф этилиши” деб ном олган эссеси АҚШда оммавий ахборот воситаларида чоп этилган йилнинг энг яхши материали сифатида эътироф этилган.

Профессор Мансура Хайдар (Хиндистон)

IV-XV асрлардаги Ўрта Осиё ёзма манбаларини қиёсий ўрганиш бўйича узок йиллардан буён самарали иш юритиб келмоқда. “Низомиддин Шомийнинг “Зафарнома” асарининг тарихий аҳамияти” деб номланган илмий монографияси халқаро миқёсда кенг эътироф этилган бўлиб, у Амир Темурнинг ҳаётлиги даврида унинг давлатчилик фаолиятига бағишлаб ёзилган ягона китобни батафсил тадқиқ этишга қаратилган.

**Аэрокосмик
муҳандислик
соҳасидаги
йирик
Мутахассис
Пак Чун-Бэ
(Корея
Республикаси)**

Унинг бевосита ва шахсан иштирокида жорий йилда Тошкент шаҳрида ахборот технологиялари соҳасида юқори малакали бакалавр ва магистрларни тайёрлашга ихтисослашган Кореянинг машҳур Инҳа университети филиали очилади

Профессор Магида Махлуф (Миср)

“Бобурнома”ни араб тилига таржима қилиш бўйича узоқ йиллик ишини якунига етказди ва унда ўзининг чуқур шарҳлари ва аввалги тадқиқотларга доир танқидий таҳлилларини баён этди. Энг муҳими, бизнинг буюк аждодимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобурнинг шоҳ асари билан инглиз, форс ва бошқа кўплаб тиллар қатори эндиликда араб тилида ҳам танишиш имкони пайдо бўлди

Лувен
католик
университети
профессори
Юль Янссенс
(Бельгия)

Шарқ тарихи ва
фалсафасининг турли
йўналишлари бўйича 60 дан
ортиқ ишлар муаллифи.
Олимнинг “Ибн Сино ва унинг
араб ва лотин дунёсига таъсири”
китоби, “Абу Али ибн Сино ва
унинг мероси” тўплами фақат
мутахассислар эмас, балки бутун
дунё китобхонлари орасида ҳам
юқори баҳоланди ва кенг
эътироф этилди

Профессор Ши Юнли (Хитой)

Ўрта асрларда Марказий Осиё, Хитой, Корея ва Европада астрономия тараққиётини қиёсий-таҳлилий ўрганиш бўйича олиб борган тадқиқотлари катта шухрат қозонди. У астрономиянинг пайдо бўлиш ва ривожланиш тарихини оммалаштириш бўйича жаҳонга машҳур олим, айти пайтда Хитой ва Жануби-Шарқий Осиёдаги қатор етакчи илмий-оммабоп нашрларнинг таҳрир ҳайъати аъзоси

**Доктор
Марк
Боннел
(Франция)**

У раҳбарлик қилаётган “Абу Али ибн Сино — Франция” уюшмаси Франция ва Европада Ибн Синонинг маданият, фалсафа ва тиббиёт соҳасидаги илмий асарларини оммалаштиришга беқиёс ҳисса қўшмоқда

Роберт Ван Гент (Голландия)

ўндан ортиқ китоби, 60 та мақоласи фақат астрономия, картография ва геодезиянинг бугунги долзарб муаммоларини эмас, айти пайтда уларнинг тараққиёт тарихини, жумладан, ўрта асрлар Шарқига мансуб даврни ҳам қамраб олади

**3-МАВЗУ:
ТАРИХИЙ, МАДАНИЙ ВА
ИНТЕЛЛЕКТУАЛ МЕРОСНИ
АСРАБ-АВАЙЛАШ, БОЙИТИШ
ВА КЎПАЙТИРИШ, ЁШ
АВЛОДНИ МИЛЛИЙ ВА
УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАР
РУҲИДА ТАРБИЯЛАШ – ЮКСАК
ТАРАҚҚИЁТ АСОСИ**

ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ИСЛОҲОТИНИНГ БОИСИ

Ҳозирги глобаллашув даврида ўсиб келаётган авлодни ҳар томонлама етук, комил инсон этиб тарбиялаш – энг муҳим вазифа бўлиб турибди. Бунда, шубҳасиз тарихий хотира, маданият, маърифат ҳал қилувчи кучга айланади. Шу боис ҳам, истиқлолнинг дастлабки кунларидан бошлаб, маънавий жабҳада, энг аввал таълим-тарбия тизимини ислоҳ қилиш, бир сўз билан айтганда, миллий маърифат тармоғини вужудга келтириш вазифаси қўйилди. Зеро, маърифат – ҳар бир халқни инсоний баркамоллик ва умумбашарий тараққиёт сари элтадиган йўлдир.

**ТАЪЛИМ ТИЗИМИ – ИНТЕЛЕКТУАЛ
САЛОҲИЯТНИ ОШИРИШ,
ТАРИХИЙ ВА МАДАНИЙ МЕРОСНИ
БОЙИТИШНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ**

1. Бугунги кунда инсоният олдида янги, глобал муаммолар:

- иқлим ўзгаришлари,
- экотизим ва биохилма-хилликни сақлаш ва асраб-авайлаш,
- табиий заҳираларнинг тугаб бориши ва бошқалар.

2. Муаммоларни ҳал этишнинг муҳим вазифалари:

- интеллектуал салоҳиятнинг ҳар томонлама ўсиши,
- кўп асрлар мобайнида вужудга келган қонунларни қайта идрок этиш ва янгича баҳолаш,
- бизни қуршаб турган борлиқни кенг миқёсда ўрганиш бўйича чуқур илмий тадқиқот ва тажрибалар олиб бориш.

ИНСОН КАПИТАЛИ

Нутқда “Табиийки, улкан ҳажмдаги маблағ ва харажатлар билан бирга, ўз навбатида, ўтмишда амалга оширилган беқиёс илмий ютуқлардан оқилона фойдаланиш талаб қилинишини ҳам ҳаммамиз яхши тушунамиз. Шуларни эътиборга олганда, “XXI аср — билим ва интеллектуал тафаккур асри” деган фикр бежиз айтилмагани ўз-ўзидан аён бўлади. Бугунги кунда “Энг кўп талаб қилинадиган ва ўзини энг кўп оқлайдиган сармоя — бу инсон капиталига йўналтирилган сармоядир” деган ҳақиқатнинг ҳаётда тобора мустаҳкам қарор топиб бораётгани тасодиф эмаслигини...” таъкидлаб ўтилди.

**ҚАНДАЙ
ДАВЛАТЛАР
ТАРАҚҚИЁТ
ЙЎЛИДАН
ЧЕТГА ЧИҚИБ
ҚОЛИШИ
МУМКИН?**

Бу ўринда қуйидаги ҳал қилувчи омилларга эътибор қаратмайдиган ва ўз олдига мақсад қилиб қўймайдиган ҳар қандай давлат ва жамият тарих ва тараққиёт йўлидан четда қолиб кетиши мумкинлигига тўхталиб ўтилади.

Биринчидан, ўзининг тарихий, маданий ва интеллектуал меросини асраб-авайлашга, бойитиш ва кўпайтиришга,

Иккинчидан, униб-ўсиб келаётган ёш авлодни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялашга етарлича эътибор қаратмайдиган,

Учинчидан, ҳар томонлама уйғун ривожланган, мустақил фикрлайдиган, ўз қараш ва ёндашувига, гражданлик позициясига эга бўлган шахсни камол топтиришни ўз олдига мақсад қилиб қўймайдиган.

Ўзбекистонда бугун яшаётган 31 миллион аҳолининг 60 фоизидан ортиғини 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этади. Бу эса, таълим соҳасидаги ислохотларнинг зарурарти ва ролини тасдиқлаб беради.

9+3 СХЕМАСИ ҲАҚИДА

Мамлакатимизда қабул қилинган миллий дастурга кўра, 9+3 схемаси бўйича 12 йиллик умумий мажбурий бепул таълим тизими жорий этилди. Бу, авваламбор, 12 йиллик тўлиқ бепул, мажбурий таълим қонуний асосда йўлга қўйилганини англатади. Агар инсон ўз мамлакати Конституцияси, халқи ва Ватани олдидаги фарзандлик бурчини бажаришни истаса, у биринчи навбатда ўз фарзандининг 12 йиллик таълим олишини таъминлаши, бунинг учун барча-барча шароитларни яратиб бериши керак.

БУ МОДЕЛНИНГ ПРИНЦИПАЛ ХУСУСИЯТИ

Бу моделнинг принципиал хусусияти авваламбор шундаки, умумтаълим мактабидаги 9 йиллик ўқишдан сўнг ўқувчилар 3 йил давомида ихтисослаштирилган касб-ҳунар коллежлари ва академик лицейларда таҳсил олиб, уларнинг ҳар бири умумтаълим фанлари билан бирга меҳнат бозорида талаб қилинадиган 2-3 та мутахассислик бўйича касб-ҳунарларни ҳам эгаллайдилар.

Энг замонавий меъморчилик лойиҳалари асосида 1500 та коллеж ва лицейлар барпо этилган, улар юксак замонавий талаблар асосида бунёд этилган ва барча жиҳозлар билан таъминланган.

**ИНТЕЛЛЕКТУАЛ САЛОҲИЯТЛИ ОЛИЙ
МАЛАКАЛИ ИЛМИЙ, ИЛМИЙ-
ПЕДАГОГ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАШ,
ТАЪЛИМ СОҲАСИДА ХАЛҚАРО
ҲАМКОРЛИК ВА ЭРИШИЛГАН
НАТИЖАЛАРНИНГ ЮКСАК ЭЪТИРОФИ**

ХОРИЖНИНГ НУФУЗЛИ УНИВЕРСИТЕТЛАРИ – ТОШКЕНТДА

Шуни эътиборга олиб, ўтган давр мобайнида мамлакатимизда хорижий давлатлардаги нуфузли олий таълим муассасаларининг Тошкент шаҳрида 6 та филиаллари очилди. Халқаро Вестминстер университети, Москва давлат университетининг Тошкент шаҳридаги филиали, Сингапур менежмент институти шулар жумласидан.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон Миллий университети, Фанлар академияси ва Буюк Британиянинг етакчи олий ўқув юрти — Кембриж университети билан биргаликда Юксак технологиялар ўқув-тажриба маркази ташкил этилмоқда. 2014 йилнинг сентябрь ойидан бошлаб юртимизда, юқорида зикр этилганидек, Жанубий Кореянинг Инҳа университети филиали фаолият кўрсатади, унинг асосий йўналишини ахборот-коммуникация технологиялари, компьютер муҳандислиги соҳасидаги таълим ташкил этади.

Ислон Каримов

2014 йил – “СОҒЛОМ БОЛА ЙИЛИ”

Дарҳақиқат, таълим-тарбияни ривожлантириш аслида миллат келажаги йўлида қўйилган муҳим қадамлардан бири ҳисобланади. 2014 йилни “Соғлом бола йили” деб эълон қилдинди. “Соғлом бола” концепциясининг туб илдизи эса, тарихий тажриба ва аждоларимиз меросига таянган ҳолда болаларга ёшлигидан сабоқ бериш, ҳар томонлама камол топган ёшларни тарбиялаш, истеъдодли ўғил-қизларни қўллаб-қувватлашдан иборат.

ЎЗБЕКИСТОН 141 МАМЛАКАТ ОРАСИДА 5-ЎРИНДА

Зеро, “Фарзандлари соғлом юрт қудратли бўлур” деган улуғвор ғоя бугунги кунда тобора ҳаётда ўз аксини топиб бораётганлигидан далолат берадимокда Жаҳон интеллектуал мулк ташкилоти ва етакчи халқаро бизнес-мактаблардан бири — “ИНСЕАД” томонидан 2012 йилда инсон капиталининг тараққиёт даражаси бўйича ўтказилган тадқиқот натижаларига кўра, Ўзбекистон 141 мамлакат орасида 53-ўринни, таълим тизимини ривожлантириш даражаси, жумладан, таълим мақсадлари учун ажратиладиган маблағлар бўйича эса дунёда бешинчи ўринни эгаллагани бежиз эмас, албатта.

ОЛИЙ ТАЪЛИМ ТИИЗМИДА ЭРИШИЛГАН КЎРСАТКИЧЛАР:

- Мамлакатимизда кенг кўламли ислохотлар бошланганидан буён олий ўқув юртлари сони 2 марта ошди.
- Бугунги кунда 70 та университет ва институтда 260 минг нафардан зиёд талаба таҳсил олмоқда.
- Ёшларимизнинг минглаб иқтидорли вакиллари Япония, Германия, Жанубий Корея, Хитой, Буюк Британия, АҚШ, Франция ва бошқа мамлакатларнинг етакчи университетларида таълим олмоқда, бу эса уларнинг билим ва малакасини оширишда кенг имкониятлар очиб бермоқда.

БИРИНЧИ ЎРИНГА ИНТИЛИБ ЯШАШГА ҲАҚЛИМИЗ

Холис инсонлар бизнинг таълим-тарбия соҳасидаги кенг кўламли ишларимиз ҳақида холисона хулоса чиқаргани учун миннатдормиз. Биз бундай ҳар томонлама асосланган тадқиқотлар олиб бориб, умумий хулосалар чиқариш билан шуғулланадиган илмий-таҳлилий марказ мавжудлигидан беҳабар эдик. Бундай марказлар фаолияти жуда фойдали деб ўйлайман ва биз ана шундай юксак эътирофдан руҳланиб, янада юқори ўринларга кўтарилиш учун янада қаттиқ бел боғлаб ҳаракат қиламиз. Биринчи ўринга даъвогарлик қилишдан чўчиб турган бўлсак-да, биз шунга интилиб яшашга ҳақлимиз.

ДАВРА СУҲБАТИ МАВЗУЛАРИ

Режа

1. Аждодлар маънавий мероси, тарихий анъана ва маданий қадриятларни англашда таълим-тарбия тизими тутган ўрни
2. XXI аср — билим ва интеллектуал тафаккур асри
3. Ўсиб келаётган авлодни тарбиялашда тарихий хотира, маданият, маърифат ҳал қилувчи омиллардан бири эканлиги
4. Маърифат – ҳар бир халқни инсоний баркамоллик ва умумбашарий тараққиёт сари элтадиган йўл
5. Инсоният олдида турган янги, глобал муаммолар ва уларни ҳал этишнинг муҳим вазифалари
6. Ўзбекистонда таълим тизими тараққиётининг халқаро эътирофи

**КОНФЕРЕНЦИЯНИНГ
МУНОСИБ АВЛОДНИ
ВОЯГА ЕТКАЗИШДАГИ
ЎРНИ ВА АҲАМИЯТИ**

УШБУ ХАЛҚАРО АНЖУМАННИНГ АҲАМИЯТИ

1. Мамлакатимиз ривожига ва унинг дунё ҳамжамиятидаги ўзига хос ўрни ва нуфузини кўрсатган бўлса,

2. Дунё ҳамжамияти тамаддунида юртимизнинг буюк мутаффакирлари қўшган ҳиссасини билиш, ўрганиш ва тарғиб этиш,

3. Бундай мавзудаги конференцияларнинг дунёда камдан-кам бўлиши, унинг натижасига кўра жуда бой материалларга эга бўлиш имкониятини юзага келиши,

4. Шарқ қўлёмаларида сақланаётган улкан меросдан барча-барча инсонлар баҳраманд бўлиши учун шароитлар яратишга қаратилганлиги, бу эса, ўз навбатида одамларга, авваламбор, ёшларимизга етказишга йўналтирилганлиги қаратилганлиги билан ҳам нақадар муҳим аҳамиятга эканлигини намоён этди ва тасдиқлаб берди.

5. Юртимиз ва хориждаги тегишли етакчи университетлар, илмий ва тадқиқот марказлари ўртасида ҳар томонлама ҳамкорлик мустаҳкамланиб боришига муҳим омил бўлиб хизмат қилади

6. Олим ва мутахассисларнинг ҳамкорлиги униб-ўсиб келаётган ёш авлоднинг ўзаро алоқалари учун ҳам, улар дунёнинг қайси жойида яшаши, ўқиши, меҳнат қилишидан қатъи назар, кенг йўл очиб беради.

ХУЛОСА ЎРНИДА

Мен ёшларимизга мурожаат қилар эканман, уларга доимо: “Биз буюк аجدодларимиз билан фахрланишимиз, ғурурланишимиз керак”, деб айтаман. Айни вақтда “Фақат ғурурланишнинг ўзи етарли эмас, келинлар, ўзимиз ҳам, худди улар каби, мана шу бебаҳо меросга ўз ҳиссамизни қўшайлик!” деб такрорлайман.

Ислом КАРИМОВ

**ЭЪТИБОРИНГИЗ
УЧУН РАХМАТ!**